

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē kiṣkindhākāṇḍē

॥ *ēkōnecatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkōnacatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

śrīrāmēṇa sugrīvaṃ prati kṛtajñatāyāḥ prakāśanaṃ
vibhinnavānarayūthapatīnāṃ sainyaiḥ sahāgamanam

iti bruvāṇaṃ sugrīvaṃ
rāmō dharmabhṛtāṃ varaḥ |
bāhubhyāṃ sampariṣvajya
pratyuvāca kṛtāñjalim || 4.39.1 ||

yadindrō varṣatē varṣaṃ
na taccitraṃ bhaviṣyati |
ādityō'sau sahasrāṃśuḥ
kuryād vitimiraṃ nabhaḥ || 4.39.2 ||

candramā rajanīṃ kuryāt
prabhayā saumya nirmalām |
tvadvidhō vāpi mitrāṇāṃ
prītiṃ kuryāt parantapa || 4.39.3 ||

ēvaṃ tvayi na taccitraṃ
bhavēd yat saumya śōbhanam |

jānāmyahaṃ tvāṃ sugrīva
satataṃ priyavādinam || 4.39.4 ||

tvatsanāthaḥ sakhē saṅkhyē
jētāsmi sakalānarīn |
tvamēva mē suhr̥nmitraṃ
sāhāyyaṃ kartumarhasi || 4.39.5 ||

jahārātmavināśāya
maithilīṃ rākṣasādhamah |
vañcayitvā tu paulōmī -
manuhlādō yathā śacīm || 4.39.6 ||

nacirāt taṃ vadhiṣyāmi
rāvaṇaṃ niśitaiḥ śaraiḥ |
paulōmyāḥ pitaraṃ dr̥ptaṃ
śatakaturivārihā || 4.39.7 ||

ētasminnantarē caiva
rajaḥ samabhivartata |
uṣṇatīvrāṃ sahasrāṃśō -
śchādayad gaganē prabhām || 4.39.8 ||

diśaḥ paryākulāścāsaṃ -
stamasā tēna dūṣitāḥ |
cacāla ca mahī sarvā
saśailavanakānanā || 4.39.9 ||

tatō nagēndrasaṅkāśai -
stīkṣṇadaṃṣṭrairmahābalaiḥ |

kr̥tsnā sañchāditā bhūmi -

rasaṅkhyēyaiḥ plavaṅgamaiḥ || 4.39.10 ||

nimēṣāntaramātrēṇa

tatastairhariyūthapaiḥ |

kōṭīśataparīvārai -

rvānarairhariyūthapaiḥ || 4.39.11 ||

nādēyaiḥ pārvatēyaiśca

sāmudraiśca mahābalaiḥ |

haribhirmēghanirhrādai -

ranyaiśca vanavāsibhiḥ || 4.39.12 ||

taruṇādityavarṇaiśca

śaśigauraiśca vānaraiḥ |

padmakēsaravarṇaiśca

śvētairhēmakṛtālayaiḥ || 4.39.13 ||

kōṭīśahasrairdaśabhiḥ

śrīmān parivṛtastadā |

vīraḥ śatabalirnāma

vānaraḥ pratyadṛśyata || 4.39.14 ||

tataḥ kāñcanaśailābha -

stārāyā vīryavān pitā |

anēkairbahusāhasraiḥ

kōṭibhiḥ pratyadṛśyata || 4.39.15 ||

tathāparēṇa kōṭīnām

sahasrēṇa samanvitaḥ |

pitā rumāyāḥ samprāptaḥ
sugrīvaśvaśurō vibhuḥ || 4.39.16 ||

padmakēsarasaṅkāśa -
staruṇārkanibhānanaḥ |
buddhimān vānaraśrēṣṭhaḥ
sarvavānarasattamaḥ || 4.39.17 ||

anēkairbahusāhastrai -
rvānarāṇāṃ samanvitaḥ |
pitā hanumataḥ śrīmān
kēsariḥ pratyadṛśyata || 4.39.18 ||

gōlāṅgūlamahārājō
gavākṣō bhīmavikramaḥ |
vṛtaḥ kōṭisahasrēṇa
vānarāṇāmadṛśyata || 4.39.19 ||

ṛkṣāṇāṃ bhīmavēgānāṃ
dhūmraḥ śatrunibarhaṇaḥ |
vṛtaḥ kōṭisahasrābhyāṃ
dvābhyāṃ samabhivartata || 4.39.20 ||

mahācalanibhairghōraiḥ
panasō nāma yūthapaḥ |
ājagāma mahāvīrya -
stisṛbhiḥ kōṭibhirvṛtaḥ || 4.39.21 ||

nīlāñjanacayākārō
nīlō nāmaīṣa yūthapaḥ |

adṛśyata mahākāyaḥ

kōṭibhirdaśabhirvṛtaḥ || 4.39.22 ||

tataḥ kāñcanaśailābhō

gavayō nāma yūthapaḥ |

ājagāma mahāvīryaḥ

kōṭibhiḥ pañcabhirvṛtaḥ || 4.39.23 ||

darīmukhaśca balavān

yūthapō'bhyāyayau tadā |

vṛtaḥ kōṭisahasrēṇa

sugrīvaṃ samavasthitaḥ || 4.39.24 ||

maindaśca dvividaścōbhā -

vaśviputrau mahābalau |

kōṭikōṭisahasrēṇa

vānarāṇāmadṛśyatām || 4.39.25 ||

gajaśca balavān vīra -

stisṛbhiḥ kōṭibhirvṛtaḥ |

ājagāma mahātējāḥ

sugrīvasya samīpataḥ || 4.39.26 ||

ṛkṣarājō mahātējā

jāmbavānnāma nāmataḥ |

kōṭibhirdaśabhirvyāptaḥ

sugrīvasya vaśē sthitaḥ || 4.39.27 ||

rumaṇō nāma tējasvī

vikrāntairvānarairvṛtaḥ |

āgatō balavāṃstūrṇaṃ
kōṭīsatasamāvṛtaḥ || 4.39.28 ||

tataḥ kōṭisahasrāṇāṃ
sahasrēṇa śatēna ca |
pṛṣṭhatō'nugataḥ prāptō
haribhīrgandhamādanaḥ || 4.39.29 ||

tataḥ padmasahasrēṇa
vṛtaḥ śaṅkuśatēna ca |
yuvarājō'ṅgataḥ prāptaḥ
pitustulyaparākramaḥ || 4.39.30 ||

tatastārādyutistārō
haribhīrbhīmavikramaiḥ |
pañcabhīrharikōṭībhi -
rdūrataḥ paryadr̥śyata || 4.39.31 ||

indrajanuḥ kavīrvīrō
yūthapaḥ pratyadr̥śyata |
ēkādaśānāṃ kōṭīnā -
mīśvarastaiśca saṃvṛtaḥ || 4.39.32 ||

tatō rambhastvanuprāpta -
staruṇādityasannibhaḥ |
ayutēna vṛtaścaiva
sahasrēṇa śatēna ca || 4.39.33 ||

tatō yūthapatīrvīrō
durmukhō nāma vānaraḥ |

pratyadṛśyata kōṭibhyāṃ
dvābhyāṃ parivṛtō balī || 4.39.34 ||

kailāsaśikharākārai -
rvānarairbhīmavikramaiḥ |
vṛtaḥ kōṭisahasrēṇa
hanumān pratyadṛśyata || 4.39.35 ||

nalaścāpi mahāvīryaḥ
saṃvṛtō drumavāsibhiḥ |
kōṭīśatēna samprāptaḥ
sahasrēṇa śatēna ca || 4.39.36 ||

tatō dadhimukhaḥ śrīmān
kōṭibhirdaśabhirvṛtaḥ |
samprāptō'bhinadamstasya
sugrīvasya mahātmanaḥ || 4.39.37 ||

śarabhaḥ kumudō vahni -
rvānarō raṃha ēva ca |
ētē cānyē ca bahavō
vānarāḥ kāmarūpiṇaḥ || 4.39.38 ||

āvṛtya pṛthivīṃ sarvāṃ
parvatāṃśca vanāni ca |
yūthapāḥ samanuprāptā
yēśāṃ saṅkhyā na vidyatē || 4.39.39 ||

āgatāśca niviṣṭāśca
pṛthivyāṃ sarvavānarāḥ |

āplavantaḥ plavantaśca
 garjantaśca plavaṅgamāḥ |
 abhyavartanta sugrīvaṃ
 sūryamabhragaṇā iva || 4.39.40 ||

kurvāṇā bahuśabdāmśca
 prakṛṣṭā bāhuśāliṇaḥ |
 śirōbhirvānarēndrāya
 sugrīvāya nyavēdayan || 4.39.41 ||

aparē vānaraśrēṣṭhāḥ
 saṅgamyā ca yathōcitam |
 sugrīvēṇa samāgamyā
 sthitāḥ prāñjalayastadā || 4.39.42 ||

sugrīvastvaritō rāmē
 sarvāmstān vānararṣabhān |
 nivēdayitvā dharmajñaḥ
 sthitāḥ prāñjalirabravīt || 4.39.43 ||

yathāsukhaṃ parvatanirjharēṣu
 vanēṣu sarvēṣu ca vānarēndrāḥ |
 nivēśayitvā vidhivad balāni
 balaṃ balajñaḥ pratipattumīṣṭē || 4.39.44 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
 kiṣkindhākāṇḍē ēkōnacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||